

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Pauline Mol
Titel	Ifigeneia koningskind
Jaar	1989
Uitvoering	Tejater Teneeter / Liesbeth Coltof

Copyright (C) 1989 by Pauline Mol

PAULINE MOL

IFIGENEIA KONINGSKIND

Personages

Kind

Ifigeneia

AGAMEMNON

haar vader

KLUTAIMNESTRA

haar moeder

Menelaos haar oom, broer van Agamemnon

Oude Man slaaf

Achilles soldaat

(de rollen van Menelaos en Achilles kunnen door eenzelfde acteur gespeeld worden)

Toneelbeeld

Ifigeneia Koningskind is ontwikkeld in een toneelbeeld van Liesbeth Coltof. Het had als vaste punten een vloerdoek dat bestond uit oude katoenen scheepszeilen en een schommel. Het doek was aan één zijde opgetrokken waardoor een smal hoog achterdoek ontstond, een zeil zonder wind. Verder stonden links en rechts van dit vloerdoek uiteenlopende stoelen, van koninklijk antiek tot versleten keukenstoel, waarmee het beeld voortdurend veranderd werd.

proloog

Alleen Kind is op het speelveld, de andere spelers zitten erlangs, in hun handen een tekstboekje van Euripides' 'Iphigeneia in Aulis'. Ze lezen eruit voor, waarbij de woorden overvloeien van de ene spreker/-ster naar de andere. Alle personages, behalve Ifigeneia en Kind, hebben gedurende de hele voorstelling deze boekjes bij zich en zullen er af en toe uit citeren.

ALLEN

als koor

Leda, het kind van Thestios, had drie dochters
Phoibe, Klutaimnestra en Helena
naar welker hand uit Hellas
de rijkste jongelingen kwamen dingen.
Wie vreesde 't meisje niet tot vrouw te krijgen,
bedreigde d'ander gruwelijk met moord.
Dat bracht de vader Tundareos in last
Moest hij haar al dan niet ten huw'lijk geven?
En hoe beklonk hij haar geluk het best?
In deze twijfel rees in hem een plan.
Wie vrijde naar zijn dochter moest met een eed
en handslag en vervloeking van zich zelf
al plengend op het brandend altaar zweren
dat hij met d'anderen hem, die 't meisje won,
te hulp zou snellen als zij werd geroofd
en uit haar bed haar man verdreven werd, –

dat hij met krijgsmacht naar de rovers stad,
Grieks of in 't buitenland, oprukken zou
om die te slechten met geweld van wapens.
Toen zij die eed gezworen hadden – listig
had d'oude Tundareos met fijn verstand
hen mat gezet – gaf hij zijn dochter volmacht,
te kiezen uit de schare vrijers hèm
wiens koesterende liefdesgloed haar won.
Zij koos – en had zij hem maar nooit genomen –
Menelaos.

KIND

tweeduizend en vierhonderd jaar geleden
was er een man
die leefde in Griekeland
hij heette Euripides
Euripides
en hij was zo oud dat hij van kinderen hield
hij kende een groot verhaal dat alle mensen toen kenden
over Ifigeneia het koningskind
en over de dood
dat verhaal maakte hem zo woedend en zo droevig
dat hij het heeft opgeschreven in een toneelstuk
want hij was toneelschrijver
en hij schreef het heel mooi
maar niet voor kinderen

IFIGENEIA

ik ben Ifigeneia

en mijn papa houdt van mij
want hij vindt mij een lekker dier
maar hij zegt het niet

KIND

en Ifigeneia had een oom
zijn naam was Menelaos

MENELAOS

ik heb de rol van Menelaos
het verhaal draait sterk om mij
ik heb namelijk een vrouw
die Helena heet
ze is net zo beroemd als de grootste goden
omdat ze afschuwelijk mooi is
je kunt amper naar haar kijken
verpletterend
ik zweer het
alle mannen worden dus gek van haar
maar ze is wel mijn vrouw
als je begrijpt wat ik bedoel
de mijne, bedoel ik dus
maar zij denkt daar blijkbaar anders over
want ze is ervandoor met een Trojaan
notabene met een Trojaan!
de een of andere zak uit Troje
dat dus!

daarom draait het verhaal om mij
want we gaan haar nu namelijk even terughalen

dat betekent dus oorlog
ik heb ervoor gezorgd
dat mijn broer aan het hoofd van het leger staat
want ik ben niet in staat om helder na te denken
begrijp je wel
en voor een beetje handig oorlog voeren
tegen zo'n stelletje barbaren
moet je hersens in je kop hebben
en dat heeft die broer van mij
dat zit wel goed

IFIGENEIA

ik ben Ifigeneia
en mijn papa houdt van mij
want hij heeft een hele oorlogsvloot
van eindeloze boten
groot en heel gaaf
ze liggen in Aulis aan de zee
want daar werkt mijn vader
voor mijn opvoeding

KIND

in Aulis was haar vader
maar haar moeder was thuis
de moeder met de moeilijke naam: Klutaimnestra
klutaimnestra ik heb de rol van Klutaimnestra
en dat is erg zwaar
want mijn man is koning Agamemnon
en hij is altijd weg

altijd maar van huis
maar het is nog erger
hij voert het leger aan dat op oorlog uit moet
dus ik weet helemaal niet wanneer hij terugkomt
enger nog
ik weet niet eens of hij wel terugkomt
en het is nog erger
want die oorlog draait om Helena
en Helena is mijn zuster
die bloedmooie Helena
met haar hoge dunk
zo'n zuster is op zichzelf al erg
als vrouw
dat begrijpt iedereen
wie zag mij nog staan?
wie ziet mij nou nog staan?
van je familie moet je het hebben, nietwaar
en nu is zij dus gevallen voor zo'n Trojaanse barbaar
zo'n onbeschaafd sujet
zo'n soort van beest!
daar kan ik me nu dood voor schamen
zo erg als ik dát vind
een Griekse vrouw en dan nog wel mijn zuster
ik bedoel, ik zit maar thuis
zonder man
ik kan in mijn eentje voor mijn dochter opdraaien
die de hele dag niets anders doet

dan zeuren over haar papa
ik kan week in week uit in de zenuwen zitten
want mijn man moet zo nodig zijn leven riskeren
om die hebberige hijgerige zus van mij terug te halen!
ze is toch zelf tussen de lakens van die landsvijand gekropen!
zo is het toch?!

schandelijk vind ik het, schandelijk

IFIGENEIA

ik ben Ifigeneia
en mijn papa houdt van mij
want als hij weggaat krijgt hij zorgen
en hij zegt tegen mijn moeder wat ze voor mij moet doen

KIND

de koning had ook een slaaf
ze noemden hem de Oude Man

OUDE MAN

ik doe de rol van slaaf
de koning is mijn meester
en ook de koningin en het kind
maar zij zitten thuis

stilte

wij zitten in Aulis
en wij wachten op de wind

stilte

ik ben maar een onbekende in de geschiedenis
mijn meester beslist

IFIGENEIA

ik ben Ifigeneia
en mijn papa houdt van mij
want hij is een echte vader
en dan moet dat

KIND

de koning had een grote rol
hij was de veldheer en de vader
hij heette Agamemnon

AGAMEMNON

ik draag de rol van Agamemnon
en het probleem is de wind
er is geen wind
en zonder wind kunnen we niet varen
niet naar Troje
nergens heen
zonder wind gebeurt er niets
het leger wacht nu al weken en weken en weken
het wordt gevaarlijk
ze zijn verveeld en ontevreden
ze willen weg
maar ik heb geen wind
ik draag de rol van Agamemnon
maar ik droeg hem liever niet
dat was het

KIND

maar dat was het nog niet
het belangrijkste was nog niet verteld

het belangrijkste van het verhaal
durft niemand te zeggen
maar ik weet wat het was:
koning Agamemnon had aan de goden gevraagd
wat hij moest doen
dat de wind zou waaien
en toen hebben de goden gezegd:
jij moet je dochter offeren
de godin die Artemis heet, die wil haar hebben
doodgemaakt op haar altaar
dus de koning moet Ifigeneia doodmaken
dan krijgt hij wind
zo was het

IFIGENEIA

ik ben Ifigeneia
en ik heb eigenlijk de hoofdrol
en jij?

KIND

ik was het kind
mijn rol was niet geschreven
ik weet niet hoe dat komt
maar het geeft niet

ik ben er toch

IFIGENEIA

en nu?

KIND

dan is het nu windstil

I

AGAMEMNON

is wanhopig

OUDE MAN

meester

als ik praten mag

u moest het maar niet doen

met uw dochter

dat

wat de goden vragen

het is een offer

maar

een offer is toch ook

het is een dood

ze is nog een kind

een heel jong ding

en kinderen moet men sparen

als ze zo kort van jaren zijn

ik ben gewend te doen wat goden wensen

maar een kinderleven

misschien kunt u iets anders geven

een hert of een hinde

dat zijn kostbare dieren

en de moeite waard

kinderlevens kun je beter sparen

AGAMEMNON

zwijg zwijg zwijg!

wat zou jij begrijpen?

het vreselijk besluit heb ik allang genomen

het is te vreselijk om uit te spreken

ik heb een brief verzonden

OUDE MAN

een brief?

AGAMEMNON

ik heb haar moeder opgedragen

Ifigeneia naar hier te zenden

OUDE MAN

meester!

u meent het niet!

AGAMEMNON

zwijg! zei ik

het doet me onbeschrijfelijk pijn

maar ik heb het gedaan

OUDE MAN

ik zwijg meester

ik ben uw slaaf

AGAMEMNON

was ik maar een slaaf

maar ik ben de koning

mijn broer heeft woedend op mij ingepraat

ik was verzwakt

ik had geen argumenten meer
wat moest ik doen?

OUDE MAN

niets meester

het is gedaan

AGAMEMNON

het leger is het wachten zat

wat kan er niet gebeuren

als de wind uitblijft?

OUDE MAN

ja meester

AGAMEMNON

ik heb een taak

ik voer het leger aan

ik ben de koning

ik heb het offer aan mijn broer beloofd

stilte

OUDE MAN

ik zwijg

maar ik denk niet dat zijn dochter komt

een moeder laat haar kind niet gaan

als offer voor een oorlog

dat denk ik toch

AGAMEMNON

maar dat heb ik niet geschreven in mijn brief

natuurlijk niet

ik heb een list gebruikt

ik heb gesproken van een huwelijk

OUDE MAN

een huwelijk

met wie?

AGAMEMNON

met wie?

maar Oude Man

begrijp het dan

met niemand!

het is een list

verderfelijk bedrog

mijn vrouw denkt dat mijn dochter zal trouwen

en dus laat zij haar gaan

zo verschrikkelijk ben ik

zo verschrikkelijk

OUDE MAN

ja meester

dan is het echt gedaan

terwijl Klutaimnestra uitrust op een koffer, duwt Kind Ifigeneia hoog op de schommel

IFIGENEIA

mama, het kamp!

een kamp dat heel de verte vult

met tenten die ik niet tellen kan

en schepen, mama

de schepen, ze schitteren zo!

klutaimnestra wat kleur je, klein meisje

wat zie je?

IFIGENEIA

mannen!

zoveel en zoveel en zoveel mannen kan ik zien

alles is er vol van

ze lopen

ze liggen

ze spelen

met speren en schilden

of gooien een discus over het strand

de helden, mama, het zijn de helden

klutaimnestra zo opgewonden, wat een blos

je vindt ze mooi?

wat zie je dan?

IFIGENEIA

ze rennen met paarden langs het water
en als ze stoppen spat het heel hoog op
ze gooien zich zonder hun helm in het zand
en schreeuwen

klutaimnestra ze ziet het!

ze ziet het en zegt het zo lief

mijn meisje toch

ongemerkt uitgegroeid

IFIGENEIA

is het allemaal echt, mama?

ik kan haast niets meer zeggen

het is net een boek

wat een gevaren!

klutaimnestra zie je ze bruin en bronsgekleurd van huid?

zie je ze krachtig van spieren

stralend en prachtig?

dat ik niet zag hoe rijp ze is geworden

haar vader heeft gelijk

het is haar tijd

och kom eens kindje, kom eens bij me

och och och och zie dan toch

als de schoonste bloesem nog net in knop

o dochter van me

wat gaat het snel!

je baart, je draagt het aan je borst, het roept mama!

en weg!

wat zal jij diep gelukkig zijn in het volle leven
dat ik nu pas zie hoe schoon je bent
voel je het wachten al?
wachtend op
op
het kloppend wachten op iets
ah die grillige nachten
gillige lachjes
het duurt niet lang meer
dat je met hakjes
zo'n standje
en je handen nonchalant maar heel beschaafd gelakt
bloedrood
en dan dat adem happen
en hun doorlopen ogen van de alcohol
zo onbedwingbaar als ze zijn
en jij maar koketteren
jajajaja met dat kontje van je
als de wind zo heel per ongeluk je rokje opwaait
toch?
wij dachten nog een kind
maar let maar eens op hoe Jan en alleman soldaat zijn ogen goed gaat
gebruiken
jaja
het is nu gauw gedaan, Ifigeneia
je vader heeft gekozen
KIND

zal ik jou vertellen wat ik denk?

ze gaan je trouwen

in Aulis

klutaimnestra kom hier, dan krijg je een kus

IFIGENEIA

gaan ze me trouwen, mama?

laten jullie me trouwen

in Aulis?

klutaimnestra sst

het is je vaders taak met jou te praten over zulke zaken

wij weten niets

afgesproken?

KIND

aai mij eens

IFIGENEIA

waarvoor?

KIND

aai mij eens!

Ifigeneia aait haar

KIND

lekker

AGAMEMNON

Oude Man

ik heb mij bedacht

ik slaap geen nacht meer sinds ik heb besloten mijn kind te offeren

het was een slecht besluit

mijn kind is beter in leven dan in dood

hier is een nieuwe brief

ik zeg dat ik het huwelijk heb uitgesteld

dat zij onze dochter niet op weg stuurt naar de zee

zo moet het zijn

OUDE MAN

meester, u bent moedig

AGAMEMNON

spreek met niemand

en breng deze brief naar Klutaimnestra bij mij thuis

zo snel je kunt

OUDE MAN

er is niets dat ik liever doe

AGAMEMNON

en zie je mijn kind al onderweg naar hier

geef haar van mij een kus

en stuur haar terug naar huis

ga nu gauw

wat een oude slaaf nog aan vaart in de voeten heeft

OUDE MAN

ik rep mij

AGAMEMNON

en haast je

OUDE MAN

ik geef niet toe

AGAMEMNON

en kijk goed uit

OUDE MAN

ik blijf rechtop

AGAMEMNON

laat me niet in de steek

OUDE MAN

ik ren en ik vlieg

want kinderlevens moet men sparen

kijk, ik ga

voordat de Oude Man de scène af is, loopt Menelaos hem tegen het lijf en neemt hem

de brief af

OUDE MAN

meneer meneer

ik ben oud en ongewapend

een kind zou mij nog neerslaan

als het wilde

tot Agamemnon

tegen iemand die niet eerlijk is

kan ik niet tegen

niet tegenop

meester

Menelaos leest de brief

MENELAOS

klomp!!

wat een klomp!

pakt me gewoon

keihard een trap in mijn kloten

snoeihard zijn eigen broer naaien

zijn grootste vriend

dit is verraad man

ik was je grootste vriend in alles

puur verraad

!!

stilte

AGAMEMNON

je bedoelt

ik ben

ik ben je broer en

ik heb je verraden

?

MENELAOS

ik moet ik moet ik moet

ik moet dat vrouw terug!!

AGAMEMNON

ik kan mijn kind niet offeren

MENELAOS

stond ik niet klaar

altijd

paraat in de wapens

om jou te steunen

jouw bevel hier is mijn werk

heel dat leger in die klauwen van jou

al die macht heb je aan mij te danken

zonder mij was je niks

en wie pakt hij?

vat je hem?

je pakt mij, achterbakse zak

baggerklomp

ik walg van je

!!

stilte

AGAMEMNON

je bedoelt

ik geef toe

ik heb een belofte gebroken

en jij

jij vindt dat nu

oké

een lage daad

?

MENELAOS

ik moet ik moet ik moet

ik moet dat vrouw terug!!

AGAMEMNON

ik kan mijn dochter niet opofferen

MENELAOS

wat ben jij een sluw jochie

alles vooraf bedacht

dát heb je gedaan

achter mijn rug

zo laf ben jij dus

laf laf laf laf

alles zou je doen

tot het slachten van je kind

omdat het niet anders kon!

laat mij erom lachen!

Griekenland, vergeet het maar

je koning krabbelt terug

uit eigenbelang

het is nog maar een kind

maar toch

vergeet, mijn land, vergeet de wraak op de barbaren die je vrouwen

weghalen

je koning is bang

!

OUDE MAN

ruzie maken is niet mooi

voor mannen

AGAMEMNON

verstand verstand verstand
laat ons beschaafd zijn
ik wil niet schelden
ik ben geen bruoit
jij bent mijn broer en woedend op je vrouw
dat je haar niet houden kon
brul dan niet tegen mij
jouw bed is leeg
kan ik daar iets aan doen?
moet ik mijn kind vermoorden
omdat jouw vrouw een slet is?
neem dan een ander als je echt zo nodig moet

MENELAOS

jij durft!
een slet?
wat weet jij van mijn huwelijk
van een gouden vrouw als Helena
jij met dat wijf van jou
dat ongezouten vlees dat niet eens het lef heeft om ontrouw te zijn
die uitgezakte kwab die geen andere kerel krijgen kan
dan de doorgebakken hamburger
die hier voor mij staat
ik haat je!

af

OUDE MAN

u hebt gewonnen

AGAMEMNON

ik heb me niet verloren

OUDE MAN

u bent verstandig

kinderen moet men sparen

OUDE MAN

nu mag ik iets zeggen

even

mijn meester schrijft een nieuwe brief

maar ik denk wel dat het te laat is

het is een moeilijke geschiedenis

ik ben al oud

en ik wil niet graag dood

ik weet niet waarom ik dit zeg

maar de dood is een groot kwaad

ik ben maar gewoon een slaaf

wat moet ik zeggen?

ik begrijp niets

als de wind niet waait, waarom wachten ze niet?

dan hebben we nog tijd voordat de oorlog begint

zo haasten

als je wacht komt er wel een dag dat het waait

dan kunnen we varen

en het meisje hoeft niet dood

stilte

wat moest ik toen nog zeggen?

ik heb niet zoveel woorden

alle mensen hebben wel ellende

maar alleen de goden weten waarvoor
stilte
dan moet ik nu gaan zeggen
dat het meisje en haar moeder komen
want ze komen er al aan
ik ga heel blij zijn
dat is niet moeilijk want ik zie ze graag
ik denk niet aan het onheil en ik zal juichen
het hele leger ziet ze komen
ze naderen over de heuvelen in een wolk van stof
alle mannen snellen toe
joelend in een koor van duizend koppen
wie wil zo'n meisje niet bewonderen?

citeert uit tekstboek

Wij juichen, wij juichen om het grote geluk
van groten: gij ziet de dochter des konings,
Iphigeneia, en onze vorstin
Klutaimnestra, dochter van Tundareos,
ontsproten aan een groot geslacht.
Voor een grote gebeurtenis kwamen zij hier.
dat moet ik zeggen
want wie de macht heeft en koning is
wie tot de hoogste kringen hoort en heerst
die is voor ons gelijk aan goden
voor soldaten en slaven als wij
dus wij gaan joelen en feesten
nee, het meisje Ifigeneia zal niets merken

ik ga heel blij zijn

5

KIND

we roepen: papa!

IFIGENEIA

en hij roept: kind!

KIND

wij doen onze armen zo

heel hoog

IFIGENEIA

en hij doet zijn armen zo

helemaal open

AGAMEMNON

schrijft

IFIGENEIA

/ kind papa!

stilte

IFIGENEIA

papa?

ik ben het

ik ben er

papa?

OUDE MAN

ze is er

iedereen heeft haar gezien

wat moeten we doen?

AGAMEMNON

iedereen zag haar?!

IFIGENEIA

/ kind papa!

IFIGENEIA

ik doe mijn armen zo

KIND

kijk

heel hoog

stilte

hij kijkt helemaal niet

OUDE MAN

ze is er

iedereen wil weten wat een meisje hier

komt doen

wat moeten we zeggen?

AGAMEMNON

wat we ook zeggen

zeg vooral niets

IFIGENEIA

papa, ben je blij om me te zien?

Menelaos komt op en bekijkt het meisje

dan begint hij Agamemnon een reeks papieren één voor één aan te reiken, die

deze ondertekent

AGAMEMNON

ja, ik ben blij je te zien

IFIGENEIA

tot Kind

hij is blij om mij te zien

KIND

dan gaat hij nu naar ons kijken

en optillen!

let op

stilte

IFIGENEIA

papa, waarom kijk je niet naar me?

AGAMEMNON

ik werk, kindje

ik ben de koning en de boel moet draaien

ik bedoel de natie, het land, het leger

het verleden en de toekomst

dat bedoel ik

IFIGENEIA

maar ik ben er!

nu!

AGAMEMNON

het is te druk maar erg belangrijk

dat begrijp jij wel

straks komt er alle tijd voor jou

IFIGENEIA

tot Kind

hij heeft het heel belangrijk druk

dat begrijp je best

KIND

ja maar nu wordt hij echt blij

en hij komt hier

en hij tilt ons op

en hij zoent

IFIGENEIA

papa, ben je blij om mij te zien?

AGAMEMNON

natuurlijk ben ik blij om je te zien

IFIGENEIA

tot Kind

zie je wel, hij is blij om mij te zien

KIND

niet

hij heeft zorgen

en hij zit vol somberheid

kijk maar

IFIGENEIA

papa, waarom zie je dan bezorgd

en zo somber?

AGAMEMNON

omdat er oorlog komt, kindje

en dat is kommer, dat zijn zorgen

maar jou zie ik met blijdschap

IFIGENEIA

omdat er oorlog komt

en in een oorlog gaan zijn mannen dood

dat wil mijn vader niet en daarom heeft hij zorgen
dat is toch logisch
maar hij is vol blijdschap

KIND

dan gaat hij je nu pakken?
met zijn lieve grote handen
en dan hoog door de lucht?

IFIGENEIA

papa, ben je blij om mij te zien?

AGAMEMNON

zeker, ik ben heel blij

IFIGENEIA

hij is heel blij

KIND

en heel eventjes aanraken?

IFIGENEIA

hij zegt dat hij blij is

KIND

voel jij het?

IFIGENEIA

papa, waarom voel ik niet dat je blij bent?

AGAMEMNON

moe, je vader is moe

het zit me een beetje tegen

leid me nu niet af

ik zou nog fouten maken

dingen doen die ik niet wil

IFIGENEIA

je moet ophouden

hij gaat nog fouten maken

dan krijg ik de schuld en dat wil hij niet

KIND

van alle woorden krijg ik buikpijn

IFIGENEIA

zeg dan niets meer

KIND

goed

zal ik dan olijven zoeken?

IFIGENEIA

olijven?

papa is blij om mij te zien

hij zegt het zelf

KIND

ik ga olijven zoeken

hele rijpe

die eet ik het liefst

IFIGENEIA

zo direct

zo meteen

een momentje

een minuutje

in een oogwenk

van geduld

klaar!

zie je wel

hij is klaar!

een onmogelijke omhelzing

AGAMEMNON

ga nu

ga nu maar gauw

je vader kan het niet verdragen

wat jou en mij en heel ons huis te wachten staat

kom, laat me nu los

ga op je eigen benen staan

IFIGENEIA

weet jij wat ik weet, papa?

AGAMEMNON

op je eigen benen

IFIGENEIA

mama heeft het mij verteld

AGAMEMNON

je bent lief

ga nu

IFIGENEIA

jij moet het aan mij zeggen

zulke zaken

AGAMEMNON

zwijg!!

Ifigeneia schrikt en trekt zich terug

KIND

aai me eens

IFIGENEIA

waarvoor?

KIND

aai me eens

IFIGENEIA

papa is verdrietig

KIND

ik ook

AGAMEMNON

ik haat ik haat ik haat ik haat ik haat haar...

stilte

nee

niet

ik kan het niet

ze maakt me bang

het kind maakt me bang

OUDE MAN

meester

ik heb niets gezegd, meester

maar er wordt toch wel gepraat

zo onder de soldaten

AGAMEMNON

dacht ik het niet

en wat zeggen ze?

OUDE MAN

er gaan geluiden

het zijn nog maar geruchten

AGAMEMNON

wat zeggen ze?

OUDE MAN

soms zeggen ze dat u het meisje niet kon missen

soms zeggen ze dat ze gaat trouwen

en soms zeggen ze de waarheid

AGAMEMNON

ik wist het

OUDE MAN

ze zijn het wachten zat

zeggen ze

ze willen oorlog

AGAMEMNON

dus de koning moet zijn dochter offeren

ik wist het ik wist het ik wist het

OUDE MAN

wie heeft het ze verteld, meester?

AGAMEMNON

wat maakt het nog uit

als iedereen alles weet

OUDE MAN

niet iedereen, heer, niet iedereen

uw vrouw weet nog van niets

AGAMEMNON

mijn vrouw?!

is die hier?

OUDE MAN

ze kwam met het meisje mee

AGAMEMNON

ook dat nog

we zijn uitgepraat, Oude Man

huil!

OUDE MAN

maar heer

AGAMEMNON

wat mij verboden is, is jou gegeven

huil voor mij!

OUDE MAN

om welk verdriet?

AGAMEMNON

dat ik gevangen ben

in de tang van mijn noodlot

in de klem van ontelbare ogen

verstrikt in eigen listen

begrijp me niet

huil!

Oude Man begint te huilen

AGAMEMNON

wie zou begrijpen hoe machteloos een koning is

ik heb mijn kind, mijn eigen bloed bedrogen

ik heb haar laten komen voor haar dood

hoe zie ik haar in de ogen?

met welke woorden stuur ik haar weer terug

wie gaat mij nog geloven

mijn vrouw?

mijn broer?

wat moet ik zeggen?

en wat zeg ik de soldaten?

het hele leger zal schreeuwen om het offer van mijn dochter
de massa heeft meer macht dan ik
huil, huil dan toch!

Oude Man huilt

AGAMEMNON

haar voortgebracht

haar nu te slachten

wat ze een offer noemen

is dat

ben ik

mijn Oude Man, mijn slaaf

word ik

een moordenaar?

Oude Man snikt

AGAMEMNON

ik voel het niet

het diepst verdriet van iedere man

ik voel het niet!

ik voel het niet!!

stilte

zwijg!

OUDE MAN

stopt abrupt met huilen

smaken zoet

uw tranen

die ik hilde

AGAMEMNON

dwaasheid!

wat helpen tranen?

OUDE MAN

ik deed het voor u

het is verdriet om uw dochter

ik ben slaaf van uw besluit

MENELAOS

tranen broer

AGAMEMNON

jij?

MENELAOS

het is mijn beurt

nu geef ik toe

gejankt heb ik toen ik je kleine zag

je hebt gelijk

we gaan te ver

het spijt me broer

maar zulke kinderen moeten we sparen

zoals haar benen

het koppie met de krullen

die oogopslag

ik zag een pasgeboren vrouw

geen kind meer in dat rode kleedje

heel vlekkeloos

ik kon me niet houden

stond te janken als een jochie

toen heb ik het besloten:

Helena is voor mij voorbij!
ik hoef haar niet meer terug
jouw raad was waardevol
als ik nodig moet neem ik een andere vrouw
dan die kut van Troje
dat kind van jou moeten we houden
hier is je brief terug
stuur het leger naar huis
het is gedaan

AGAMEMNON

je bent te laat

MENELAOS

kom broer

vertel me niet dat jij dat kind gaat offeren

AGAMEMNON

citeert

wij staan thans voor de noodzaak
mijn dochters doodslot bloedig te voltrekken...
zo luidt mijn tekst broeder Menelaos
zo is mijn tekst!

MENELAOS

wie dwingt jou?

zeg mij zijn naam en hij mag gaan sidderen
nog geen uur en hij is verdwenen
onder deze aarde gestampt

AGAMEMNON

de massa

Griekenland zelf

iedereen weet van het offer

MENELAOS

godverdomme broer

godverdomme rot

rot verrotte rot broer

als ik iets kan doen...

af

OUDE MAN

ik denk wel dat bescheidenheid mij liever is dan drift

ik ben te oud om te verlangen naar een vrouw

en dat rouwt me niet, mijn vorst

dat rouwt mij niet

in aanwezigheid van Ifigeneia en Kind ontmoeten Agamemnon en Klutaimnestra elkaar

klutaimnestra wie had verwacht dat wij elkaar zo snel weer zouden zien?

laat mij jou kussen

AGAMEMNON

ik had je niet verwacht

je brengt me in de war

klutaimnestra wie had mij dan ontboden?

AGAMEMNON

onze dochter vroeg ik hier te komen

niet haar moeder

klutaimnestra begin nu niet direct alweer

het is haar bruiloft, dat begrijp ik toch

je besluit heeft mij verrast maar je hebt gelijk

onze dochter is rijp

het doet me deugd met jou haar weg te schenken

het zal ons goed doen

maar vertel me snel: wie is de bruidegom en uit welk familie komt hij voort?

AGAMEMNON

laat mij er niet omheen gaan, Klutaimnestra

ik alleen zal het meisje naar het huwelijks-altaar leiden

het is beter dat je terug naar huis gaat

klutaimnestra hoor ik dit goed?

hoor ik dit goed?!

jij stuurt mij terug naar huis?!

aiaiaiaia, ben ik zó dom!

ik dacht dat deze keer

voor zó'n gelegenheid

maar nee

wanneer houdt dit eens op?

waarom ben ik met jou getrouwd, Agamemnon?

AGAMEMNON

in het besef van de aanwezigheid van hun dochter

you goddamned lazy bitch!

shut up, I say it for the first and for the last time:

shut up!

klutaimnestra oooh, if you want to talk on that way

you incredible schmuck

you have to know, whatever you think about me...

AGAMEMNON

I want you to hold your tongue definitely

that's what I said

klutaimnestra I'm not interested at all

in whatever you say

and whatever you should say

and whatever you have said

and what you always and always say again

you foulmouthed fellow

AGAMEMNON

take care, creep

you have to take care of yourself very well
cause I don't need much more of your dirty stuff
to say you what I think about you
and I think it from the very first moment I saw you

IFIGENEIA

mama!?

KLUTAIMNESTRA

en Agamemnon schrikken op en beginnen onmiddellijk te lachen

klutaimnestra kindje kind

je laat ons schrikken

AGAMEMNON

en kijk daar zelf niet zo verschrikt

het is niets

klutaimnestra we spelen maar een spelletje

AGAMEMNON

een spel dat niet voor kinderoren is bedoeld

klutaimnestra ze is al net zo nieuwsgierig als ik

AGAMEMNON

welke vrouw is dat niet?

klutaimnestra kom Ifigeneia, laat ons even alleen

stilte

AGAMEMNON

ik geef je graag mijn argumenten

als je luisteren wilt

klutaimnestra dat wil ik niet

jij vertelt mij wie de bruidegom is

als moeder heb ik het eerst het recht zijn naam te weten

OUDE MAN

fluistert

meester

AGAMEMNON

vertrouw mij dat ik de beste echtgenoot uitkoos die ik krijgen kon

trek je nu terug

een vrouw in een legerkamp is ongehoord

klutaimnestra wat ben jij voor een

voor een

you dirty doublecluched egg

you son of a bitch

do you know that you are...

OUDE MAN

fluisterend daardoorheen

pss...

meester...

klutaimnestra that you are...

a weird you are

a neverending nitwit

AGAMEMNON

cunt!

cunt cunt cunt that is the word...

OUDE MAN

heer... meester... koning...

AGAMEMNON

...the only word to catch you in the right way

horrible frosty cunt!

klutaimnestra stop it, swine!

you make me sick!

I have the right to be here

and to be wherever I want to be

I am your wife

I am the queen

and the child is my child!

IFIGENEIA

papa!?

de ouders wenden zich weer direct tot haar

AGAMEMNON

wat ben jij een kind met een ijzeren wil

klutaimnestra maar blind voor deuren en muren

AGAMEMNON

wat hebben we gezegd?

klutaimnestra ze heeft stof in haar oren

AGAMEMNON

Ifigeneia, laat ons met rust

stilte

klutaimnestra en nu zijn naam

AGAMEMNON

van de bruidegom?

OUDE MAN

meester luister...

klutaimnestra van wie anders?

OUDE MAN

fluistert Agamemnon in

Achilles

AGAMEMNON

fluisterend

Achilles?

OUDE MAN

Achilles is uit een goed geslacht

klutaimnestra ik wil alleen maar weten wie mijn schoonzoon wordt
is dat zo moeilijk?

AGAMEMNON

het is een man

uit een goed geslacht

tot Oude Man

Achilles weet van niets

klutaimnestra wélk geslacht?

OUDE MAN

die wil het meisje wel

wie zou dat niet?

een koningskind!

klutaimnestra wat is hier in godsnaam aan de hand?

al dat gefluister!

AGAMEMNON

Achilles

klutaimnestra eindelijk

zijn vader?

AGAMEMNON

Peleus

klutaimnestra zijn moeder?

AGAMEMNON

zijn moeder?

OUDE MAN

Thetis, de zeegodin

klutaimnestra bracht zij hem groot?

OUDE MAN

Cheiroon

klutaimnestra Cheiroon, de man die het kwaad niet kent?

je keus valt mij niet slecht

je hoeft uit schaamte niet te zwijgen

ik moet je danken voor je wijsheid

AGAMEMNON

nu weet je wat je weten wil

laat ons nu hier achter

je dochter en mij

klutaimnestra jij kent de regels van het huwelijk net als ik

ik heb mijn vrouwentaak

doe jij de jouwe

AGAMEMNON

ik gaf mijn antwoord op je vraag

doe jij nu hetzelfde met de mijne

ga hier vandaan

klutaimnestra you motherfucking asshole

you mean mean bastard

you you you

AGAMEMNON

donder op!

klutaimnestra ooh nee
nog even jongetje, nog even
wat zal die dag je heugen
never never never zal je hem vergeten
want dan ga je waar ik zelf
en doe ik wat ik zelf
en zeg en vind en voel van mezelf
en ik zal zorgen voor mijn eigen
en slapen in mijn eigen
op mijn eigen
voor mijn eigen
!!

wat denk je wel

af

IFIGENEIA

wat is er met mama?

AGAMEMNON

ik was niet aardig

ze kruipt op zijn schoot, hij zoekt troost bij haar

IFIGENEIA

ze zegt dat ik ga trouwen

is dat waar?

AGAMEMNON

misschien

IFIGENEIA

maar jij weet het

AGAMEMNON

ik weet het nog niet

IFIGENEIA

ik wacht wel, papa

ik zal doen wat je zegt

AGAMEMNON

af

KIND

geloof je hem?

IFIGENEIA

hij is mijn vader!

IFIGENEIA

tot Kind

jij moet me duwen

KIND

waarom is papa niet aardig?

IFIGENEIA

daarom

jij duwt mij

anders kom ik niet hoog

en op zijn hoogst wil ik

KIND

waarom gilt mama zo en waarom schrikken ze van ons?

IFIGENEIA

daarom!

duw mij!

KIND

waarom heeft papa de brief geschreven en waarom...?

IFIGENEIA

daarom daarom en daarom

ik schommel!

en ik kan het zonder jou

Oude Man!

duw mij

Oude Man duwt Ifigeneia op de schommel

IFIGENEIA

harder!

hoger!

OUDE MAN

ik heb wel pijn

als ik jou duwen moet

IFIGENEIA

je bent gewoon een beetje oud

het is goed voor jou

voor je spieren en je bloed

KIND

waarom zegt mama van wel en waarom zegt papa misschien en waarom zijn

ze aan het schelden en waarom zijn ze dan aan het lachen en waarom

hebben wij stof in het oor?

IFIGENEIA

Oude Man, kijk!

met een kreet zakt ze in elkaar op de schommel

Oude Man schrikt en rent van haar weg

OUDE MAN

ik kon er niets aan doen

ik kon er niets aan doen

ik kon er niets aan doen

IFIGENEIA

lacht

Oude Man, duwen!

OUDE MAN

ik zie de hele tijd iets voor me

dat ik helemaal niet wil zien

IFIGENEIA

dan moet je niet kijken

OUDE MAN

dan zie ik het nog

IFIGENEIA

ik doe het al niet meer

duwen!

ze schommelen

KIND

waarom maakt mama ruzie met papa en waarom is een spelletje niet leuk en

waarom is papa verdrietig en waarom kan hij ons niet dragen en waarom

maakt papa ruzie met mama

waarom kijkt hij niet en waarom gaat mama een beetje kreunen en waarom

rijden ze paarden door het water waarom is het rijtuig blauw en waarom

weer zakt Ifigeneia met een kreet in elkaar en rent Oude Man doodsbang weg

OUDE MAN

ik kon er niets aan doen

ik kan er niets aan doen

IFIGENEIA

lacht

Oude Man!

duwen!

OUDE MAN

ik heb een probleem

ik wil wel wat proberen

maar ik sta er niet voor in

het is nogal hopeloos

IFIGENEIA

ik weet toch van problemen niets af

ik ben een kind

je moet maar met mijn vader praten

dan heb je hulp

Oude Man loopt weg

KIND

waarom mag je niets vragen waarom zijn ze bang waarom komt er geen

meisje in een soldatenkamp waarom juichen ze dan zo

IFIGENEIA

Oude Man?

Oude Man!

stilte

volwassen mensen hebben altijd problemen

kind?

KIND

waarom zegt mama afgesproken waarom praten ze zo waarom zeggen ze

niets zeggen ze

niets

IFIGENEIA

Kind!

volwassen mensen hebben altijd problemen

zeg dan iets

KIND

ja

IFIGENEIA

je begrijpt ze niet

KIND

en zij begrijpen ons niet

IFIGENEIA

daarom noemen ze ons kinderen

stilte

aaien?

KIND

aa mij eens?

IFIGENEIA

waarvoor?

KIND

aa me eens

Ifigeneia aait haar

KIND

lekker

een zwijgende Klutaimnestra

de kinderen, verveeld, zingen 'een potje met vet' tot in het zoveelste couplet

IFIGENEIA

mama, ik verveel me

ze zingen

thuis is het niet zo warm

thuis zijn kinderen

en thuis heb ik heel veel te doen

en steeds weer zingen ze

KIND

thuis vallen rijpe olijven van de bomen en de straat is groen

de straat is groen

IFIGENEIA

papa heeft nooit tijd voor mij

ik verveel me

KIND

thuis is papa gewoon ver weg

IFIGENEIA

waarom liet hij mij komen?

er zijn hier alleen mannen en tenten en wapens

KIND

thuis slaap je het lekkerst

IFIGENEIA

er is hier niets voor mij

KIND

thuis zijn we thuis

IFIGENEIA

mama?

papa weet wel dat hij niet aardig was

stilte

wil je weer alleen zijn, mama?

KIND

gaan we olijven zoeken?

rijpe olijven?

IFIGENEIA

die zijn hier niet

KIND

dat geeft toch niet

IFIGENEIA

jij bent gek

Achilles komt op, hij zoekt Agamemnon

IFIGENEIA

wie ben jij?

ACHILLES

hij stottert

Peleus' zoon Achilles

IFIGENEIA

ben jij al soldaat?

ACHILLES

zeker wel

IFIGENEIA

en je bent nog maar een kind

ACHILLES

dat moet je niet denken

klutaimnestra Achilles?

ACHILLES

nog een vrouw!

ik zoek de koning

mevrouw

Ifigeneia en Kind lachend af

klutaimnestra niets daarvan

geef me je hand

ACHILLES

neem mij niet kwalijk

klutaimnestra toe mijn jongen

de koning die jij zoekt, dat is mijn man

begrijp je wie ik voor jou ben?

ACHILLES

de koningin!

klutaimnestra je bent wel erg beschaamd voor een schoonzoon

ACHILLES

??

mag ik misschien weer gaan?

klutaimnestra geen denken aan

je hebt zojuist je bruid ontmoet

besef je dat?

mijn dochter dat was zij

ACHILLES

ik wacht hier op de uitvaart van de schepen
klutaimnestra en ik wacht op jullie huwelijk!

ACHILLES

neemt u mij niet kwalijk
ik ben toch veel te jong voor trouwen
en de hand van uw dochter
zou ik nooit durven
klutaimnestra wat overkomt mij nu?
weet jij van niets?

ACHILLES

ik weet meer dan u denkt
over uw dochter wordt een hoop gepraat
maar ik sta erbuiten
klutaimnestra jij hebt haar nooit ten huwelijk gevraagd?

ACHILLES

zoals ik al zei
ik zou...
klutaimnestra en mijn man heeft haar nooit aan jou beloofd?

ACHILLES

zoals ik dus al zei
ik zou...
klutaimnestra dan ben ik bedrogen!

ACHILLES

dat geloof ik ook
klutaimnestra wat verlies ik mijn gezicht!
waar moet ik heen?

ACHILLES

ze hebben u beetgenomen

een leger zonder oorlog zoekt snel een verzetje

als er vrouwen zijn

klutaimnestra het leger?

dat heeft het leger niet verzonnen

Oude Man?

Oude Man zit er al de hele tijd beschaamd en nerveus bij

ACHILLES

dan ben ik ook

een beetje belazerd

klutaimnestra Oude Man

wat weet jij?

stilte

OUDE MAN

nu moet ik praten

al twintig jaar de trouwe slaaf

het zwijgen is niet meer te houden

ik moet gaan praten

het moet er nu van komen

ik moet het doen

klutaimnestra praat!

OUDE MAN

de koning zal uw dochter doden

met eigen hand

stilte

de koning zal uw dochter doden met eigen hand

stilte

KLUTAIMNESTRA

begint te lachen, hysterisch te krijsen, breekt dat plotseling af

klutaimnestra red mij

ACHILLES

zeker wel

OUDE MAN

hij zei: als offer op Artemis' altaar

moet hij haar slachten, zei hij

ik mocht het niet zeggen

klutaimnestra red mij

ACHILLES

daar ben ik voor

OUDE MAN

de goden vragen erom

anders kan de vloot niet varen

naar Helena

de goden

ik ben onschuldig

klutaimnestra red mij

ACHILLES

alles ga ik doen en ondernemen

alles

OUDE MAN

nu heb ik het verteld

en het helpt niet

ACHILLES

uw dochter is een leuk meisje

klutaimnestra mijn kind

mijn kind is het

ze is van mij

het is mijn kind

OUDE MAN

kinderen moet men sparen

ik heb het vaak gezegd

ACHILLES

ik ga wel iets bedenken

zeker wel

een redding

KIND

ik moet iets vertellen

het is een droom

hij was niet leuk

en daarom wil ik hem niet meer hebben

mijn Ifigeneia liep rondjes in een grot

rondjes in een grot

het was in de rotsen

met hele strakke passen liep ze in het rond

de hele tijd

ze keek niet op en keek niet om

en ze leek ook niet meer op zichzelf

ze had soldatenkieren aan, soldatenkieren

het was eng

toen kwamen er woorden uit haar mond

ik deed er niets aan

ze deden het zelf

ik hoorde ze

als een fluisterend koor door de anderen, behalve Ifigeneia, geciteerd en op de voet gevolgd door Kind

bitter, o bitter is het te sterven

voor een verderf

nog bitterder vermoord te worden

door een man die roekeloos
het heiligste wat bestaat ontheiligt
slachter van zijn eigen geslacht
en Ifigeneia zei:
dag Kind, nu moet je gaan
je weet de weg
dat was ook eng

II

IFIGENEIA

tot angstig Kind

je moet hier blijven

bij mij

en niet meer bang zijn, liefje

vertrouw maar op mij

anders gaat het helemaal fout

er is niets ergs

hoor je me?

er kan niks gebeuren

als je maar bij mij blijft

ik zorg voor jou

ik houd toch van jou

KIND

de ogen van je oom

zijn net van spoken

IFIGENEIA

zeg niet van die idiote dingen

een oom dat is familie

en familie is altijd veilig

daar hoor je bij

oom Menelaos wil mijn tante terug

daar gaat het over

KIND

de adem van je vader

stinkt

IFIGENEIA

houd op

en stel je niet zo aan

ik zeg toch: er is niets aan de hand

iedereen is gek op mijn vader

alleen jij weer niet

KIND

ze zijn allemaal zwart

van voren en van achteren

helemaal zwart

IFIGENEIA

nou is het afgelopen!

wat denk je wel?

je blijft hier bij mij

en je houdt je mond

met mijn vader en met mijn oom en met heel mijn familie is helemaal niets

mis

ze zijn gewoon mannen, ja

je krijgt zelf ook een man

en daar moet je op vertrouwen

we gaan echt heus wel trouwen hier

je moet niet zo bang zijn de hele tijd

KIND

en de soldaat

die met je moeder praat

IFIGENEIA

een soldaat, gewoon een soldaat!
om ons te beschermen natuurlijk
dat er niemand aan ons komt
doe niet zo kinderachtig
ik schaam me dood om jou

KIND

waarom zijn wij hier?

IFIGENEIA

en nou is het klaar jij
ik waarschuw je: je houdt je kop
mijn vader is de veldheer, ja
wij zijn belangrijk
ik ben zijn dochter en daarom ben ik hier
en jij bent hier omdat ik hier ben
hou op met dat trillen
houd op houd op houd op
je krijgt klappen als je doorgaat
en als je gaat gillen geef ik je een trap
!!

Kind begint te huilen

IFIGENEIA

ik meende het niet
ik bedoel, ik bedoel het niet
ik doe het niet
liefje

je hoeft niet bang te zijn
kom, we zoeken rijpe olijven
kom

KIND

'een drie vijf zeven negen

wie niet weg is kom ik tegen

twee vier zes acht tien

wie niet weg is heb ik gezien'

Ifigeneia verstoopt zich, Kind zoekt haar

klutaimnestra laat iemand naar mij luisteren

Achilles

hij mijn man hij is

het is een

mijn man is zo'n

och jij jongen

het woord zoek ik

een woord ervoor

wat hij durft

het is zo'n

zo'n

de dood

de dood dat is alles

ACHILLES

mijn naam is gevallen en daarom speel ik een rol

en ik moet zeggen:

citeert

bekeer uw man de koning tot iets beters dan die dood

is echt geen slechte tekst

klutaimnestra mijn man bekeren?

o Ifigeneia!

ACHILLES

maar als u denkt dat ik ideeën heb

gaan we iets goeds bedenken

voor de redding

klutaimnestra Ifigeneia!!

Ifigeneia komt tevoorschijn

IFIGENEIA

tot Kind

ik moet even bij mijn moeder

klutaimnestra o kind

o kindje kindje kindje

IFIGENEIA

je bent koud

klutaimnestra geef mama gauw een kus

dan wordt ze warm

dank je

mijn schat

als ik jou niet

ga maar wat spelen

KIND

‘een twee vijf negen negen

wie niet terug is kan je zien
vier en acht en tien
en drie en ik weet niet meer wie'
Ifigeneia verstoopt zich, Kind zoekt
klutaimnestra mijn kind afslachten
dat dat in zijn gedachten komt
dat dat kan!
dat kan toch niet!

ik

ik voel niet eens

woede

niet eens woede

het is mijn eigen man!

ACHILLES

misschien is hij een schaap in de kleren van een wolf

u kunt het toch proberen

het bekeren

klutaimnestra wat kan jij op jouw leeftijd al begrijpen

van man en vrouw

Ifigeneia!

ACHILLES

als u vindt dat ik sterk ben

de aangewezen man

dan bundelen we onze krachten

klutaimnestra Ifigeneia!!

IFIGENEIA

tot Kind

mijn moeder

klutaimnestra o kindje kindje kindje

IFIGENEIA

kus?

klutaimnestra je bent een schat

als ik jou niet –

ga van me af je bent helemaal vies ik kan je niet zien je bent vreselijk klef

voel je dan niet

hoe je moeder van de moeilijkheden dood en doodvermoeid is dat ze ook

geen poot meer

kan verzetten en jij komt daarbovenop nog op mijn schoot alsof ik niet

halfdood ga van de

narigheid maar jij begrijpt weer niets je bent een parasiet een parasiet...!

KIND

daardoorheen

honderd honderd honderd

ze hebben zich allemaal verstopt

maar ik zoek en zoek en zeventuizend zesentachtig honderd miljoen en

achtennegentig

tien

ik vind ze wel

ik heb ze wel gezien

al die schaduwen

allemaal schaduwen

klutaimnestra ik kan niet zonder hem

als ik probeer hem om te praten

in mijn haat

dan gaat hij bij mij weg!
en wie ben ik dan nog?
zonder dochter en zonder man

ACHILLES

als u voelt dat ik mijn kans moet grijpen
ik ben een soldaat
ik sta niet alleen
we maken een plan
klutaimnestra jij gaat nog ver komen, Achilles
jij wordt een hele grote

KIND

ik kan niet meer spelen

IFIGENEIA

je moet eten

KIND

ik kan niet meer eten

IFIGENEIA

ga dan maar slapen

KIND

ik kan niet meer slapen

IFIGENEIA

je zeurt!

KIND

ik kan niet meer zingen

ik kan niet meer lopen

IFIGENEIA

Kind!

KIND

ik kan niet meer ophouden

ik heb overal pijn

ik moet zeuren

ik moet het net zo erg als ademen

IFIGENEIA

wat heb je dan?

KIND

ik ben zo zwaar

als een omgevallen man

zo zwaar

IFIGENEIA

waar heb je dat van?

KIND

het geheim

het geheim

stilte

IFIGENEIA

ik kan het niet vragen

mij vader heeft geen tijd

mijn moeder is boos

ik durf het niet

als ik eraan denk

KIND

ik ben erbij

IFIGENEIA

maar jij bent ziek

KIND

ja

IFIGENEIA

ik durf het echt niet

KIND

ik ben erbij

Ifigeneia gaat nu van de een naar de ander

IFIGENEIA

wat is jullie geheim?

AGAMEMNON

ik ben er niet

IFIGENEIA

wat is jullie geheim?

klutaimnestra maar welk geheim?

hoe kom je erbij?

IFIGENEIA

wat is jullie geheim?

OUDE MAN

ga maar naar Achilles

IFIGENEIA

wat is jullie geheim?

ACHILLES

ik zal je redden

IFIGENEIA

papa, wil jij het mij niet zeggen?

AGAMEMNON

ik ben er niet

dan wendt Agamemnon zich naar het publiek – zoals ze allemaal zullen doen, als Ifigeneia hen haar vraag stelt – en spreekt dan deze woorden, die ook die anderen zullen spreken, simultaan

...ik kan toch niet... ik ben maar gewoon... waarom zou ik... ik ben hier geen... ik hoef toch niet... ik ben er ook maar... wat zou ik als... in mijn positie... ze kunnen toch van mij... waarom moeten ze mij... ik kan daar

niet... ik wil niet dat... wat had ik dan... ik heb toch maar alleen... het is
niet... wat krijgen we als ik... ze kan het beter... het ligt niet in mijn... ze
hebben toch zelf...

IFIGENEIA

mama, wil jij het mij niet zeggen?

klutaimnestra maar welk geheim?

hoe kom je erbij?

ik kan toch niet...

ik ben maar gewoon...

etcetera

IFIGENEIA

Oude Man, wil jij het mij niet zeggen?

OUDE MAN

ga maar naar Achilles

IFIGENEIA

Achilles, zeg jij het dan?

ACHILLES

ik zal je redden

IFIGENEIA

schreeuwt over al die stemmen heen

papa! mama! papa!! mama!! papa!! papa!!

abrupte stilte

KIND

ze vraagt alleen de waarheid!

zijn dat de mensen?

zo gruwelijk?

ze troost *Ifigeneia*

ik ben je mama en ik ben je papa en ik ben je slaaf en ook je soldaat en ik
bescherm je
tegen de mensen
voor al en al en altijd
zal je dat nooit vergeten?

OUDE MAN

Ifigeneia, ben je daar?

de gerst, het gewijde water en ook de vissen

het voorgeschreven offer voor het huwelijk

alles is klaar

geef me je hand

klutaimnestra stop!

stop en stop en stop en stop!

je krijgt haar niet

AGAMEMNON

grijpt Ifigeneia hardhandig naar zich toe en houdt haar in die greep

AGAMEMNON

een vader heeft het recht zijn dochter weg te schenken

als hij dat wil

bemoei je niet met mij

het is haar tijd

klutaimnestra jij bent bedrog tot in je botten, jij

ze blijft bij mij

tot jij bewijst haar niet te willen doden

gesmoorde kreet van Ifigeneia, verbijstering bij Kind

AGAMEMNON

goddamned tart!

you fuckin' fuckin' tart!

you terrible

klutaimnestra zwijg en bewijs het dan:

dood je haar niet!?

AGAMEMNON

shut up, you, don't speak like that like that to a king

how should I answer on such a such a

that ridiculous

how dare you?!

out of my business!!

klutaimnestra zeg dan dat het niet waar is!

stilte

AGAMEMNON

I want to talk with you, Klutaimnestra

please let us talk, but not with her

I beg you, not with the girl

klutaimnestra een kind moet weten wie zijn vader is

vroeg of laat

en zeker als hij levensgevaarlijk

geef dan antwoord!

AGAMEMNON

this fate my part in the play

the loser I am

the loser

klutaimnestra hij geeft het toe?

hij verdedigt zich niet, hij spreekt me niet tegen, hij geeft het gewoon toe?

stilte

AGAMEMNON

ik zwijg

klutaimnestra nee
nee niet zwijgen
Agamemnon
AGAMEMNON
alsjeblieft
ik ben je vrouw
wat heb ik in mijn leven niet voor jou gedaan?
wat heb ik niet om jou gelaten
klaargestaan klaargestaan klaargestaan
altijd ijverig gehoorzaam eerlijk trouw lief
rechtvaardig
ga jij me nu belonen met haar dood?
dat is mijn eigen dood
Agamemnon, niet zwijgen
zeg dat je alles terug zult draaien
het leger naar huis
en wij met ons drietjes
zie mij hier staan, Agamemnon
waar is je verstand?
stilte
ik zal alleen nog kunnen huilen
heel de rest van mijn leven
Agamemnon, in je hart
voel dan wat je doet
laat me niet in de steek
stilte
nu ga je het zeggen

nu geef je bevel het offer af te lassen
en ik zal klaarstaan
alle tijd die ons nog is gegeven
want we blijven bij elkaar
voor haar
ik maak haar tot de mooiste vrouw van Griekenland
echt
zwijg nou niet langer
Agamemnon, wat heb ik je ooit misdaan?
AGAMEMNON
ik wist toch dat ze mij niet zou begrijpen
wat heb ik aan een vrouw die mij niet steunt
ik zit in het diepste dal waar een man kan zijn
en zij, zij jammert en weeklaagt
smeken en huilen
dat is het enige dat vrouwen kunnen
klutaimnestra hier kom ik nooit meer overheen
voor altijd breek ik nu in tweeën
voor altijd alleen

Ifigeneia en Kind ten overstaan van Agamemnon, Klutaimnestra, Oude Man en Achilles

KIND

Ifigeneia, zeg het hem:

ik ben je dochter

en ik wil het niet

onder de aarde is het donker

hier is het licht

in de morgen is er licht

in de middag is er licht

en 's nachts de maan en de sterren

ik houd van het licht

IFIGENEIA

ik houd van

ik houd van... de zon... papa

klutaimnestra goed zo, kleintje van me

vraag jij het toch aan je vader

jij kunt hem wel bekeren

naar mij wil hij niet luisteren maar jij

hij is dol op jou

jou vindt hij lief

ik ben hem maar een last en lelijk

en hij haat mij ook

maar jij

jij bent sterk

toe dan

OUDE MAN

ik heb mij lang niet laten zien

maar ik druk mij niet

laten we spelen

kom laten we spelen op de schommel

de schommel gaat evenveel vooruit als achteruit

net als het leven

kom koningskind

ik speel heel graag met jou

ACHILLES

ik heb wel wat bedacht

het is niet gemakkelijk

maar ik zal me vermommen als priester

en als ik in mijn handen klap

straks als je naar het altaar gaat

gaan we ervandoor

met nog een paar vrienden

ik weet de weg

Ifigeneia is radeloos

KIND

Ifigeneia

zeg het!

ik – wil – het – niet

ik ben nog lang niet klaar met leven

ik wil ook de wereld zien
en ik wou nog trouwen
kinderen krijgen
die mama zeggen naar mij
en die ik dan heel hoog duw op een schommel
dat wil je toch!
zeg het!

*opnieuw de stemmen van de anderen met dezelfde teksten als eerder door elkaar
heen*

Ifigeneia huilt

KIND

schreeuwt

praat dan, zeg het dan!
waarom heeft hij niet gezegd dat hij niet meer van je hield
dat moet je hem vragen!
hij hield eerst toch wel van jou
je bent nog steeds dezelfde!

IFIGENEIA

papa, wil je...
je moet mama geen pijn doen
stilte

OUDE MAN

u moet iets doen, meester
iets

AGAMEMNON

het spijt me
het spijt me echt heel erg

OUDE MAN

maar uw tekst was

met tekstboek in de hand

dat u medelijden voelde

want zij is u lief en u bent niet gek

dat het een gruwel voor u is om het te doen

maar ook een gruwel om het te laten

want het moet van de godin

anders kan de vloot niet varen

om de barbaren te wreken die haar tante hebben geroofd

ze zouden ons allemaal doden, de soldaten

u en haar en haar moeder ook

dit zou u zeggen: Griekenland is sterker dan ik, zijn koning

nu hangt van jou af of je vaderland vrij wordt

IFIGENEIA

van mij?

16

KIND

niet doodgaan, Ifigeneia

Ifigeneia?

IFIGENEIA

het hangt van mij af of Griekenland vrij wordt

of ze de vijand zullen verslaan

als ik het doe

is iedereen vrij

dan ben ik geweldig

KIND

maar dan ben je er helemaal niet meer!

je moet het niet niet niet doen niet doen!

het zijn zwijnen!

jij geeft een vinger en zij nemen

ze nemen alles wat je maar hebt

IFIGENEIA

als ik het doe

zullen de mensen me zoenen en omhelzen

omdat ik zo moedig ben

verstandig en heel volwassen

ze vergeten me nooit meer

en ik ben beroemd

KIND

bij heel erge vieze viezeriken!

dan hoor je bij leugenaars!
en ze zullen nooit meer aan je denken
echt waar niet
ze hebben ook nooit aan je gedacht
ze denken alleen aan vieze vieze dingen
en dat jij dood bent
want ze houden van messen
en van bloed
!!

IFIGENEIA

als ik naar het altaar ga
ben ik een heldin
zo belangrijk
dat het hele volk jubelt
mijn leven heeft ineens een betekenis
ik ben geschiedenis
onsterfelijk

KIND

dood ben je!
helemaal ademloos dood!
en de doodmakers leven door
ze gaan gewoon oorlog voeren om er nog meer dood te maken
jij bent gek
je mag het niet doen!

IFIGENEIA

en ik doe het wel!
alles is in één keer opgelost

want mijn ouders zijn gered
en trots op mij
ik ben hun sterke dochter
dat is ontroerend

KIND

je leeft toch niet om dood te gaan?!
dat is aangepraat!

IFIGENEIA

houd je mond
mijn vader en mijn moeder
hebben altijd alles voor mij gedaan

KIND

je vergeet je vergeet
je bent verschrikkelijk
in radeloze woede
niet doen niet doen niet doen niet doen...!!

abrupt

nu kan ik niet meer

IFIGENEIA

ik heb het helemaal gehad met jou
ik hoef dat schreeuwen niet meer te horen
je lijkt wel een klein kind
het gaat om Griekenland
het gaat om de wereld
om de vrouwen dat ze niet meer ontvoerd worden
in het belang van duizenden
één leven van mij voor duizenden

begrijp jij dan niets?

KIND

nee, ik begrijp het niet

en wij dan?

IFIGENEIA

wij?!

wat ben jij een egoïst!

dacht je dat jij belangrijker was dan alle andere mensen?

word jij dan nooit volwassen?

KIND

nee

ik ben het kind

IFIGENEIA

ik niet meer

en ik heb problemen waar jij niets van begrijpt

maar ik ben niet bang

ik ben niet bang meer

daar ben ik aan voorbij

KIND

ik niet

ik ben heel bang

IFIGENEIA

zie je wel!

maar ik kan me door jou niet laten tegenhouden

ik moet nu eindelijk zelf mijn beslissingen nemen

en dat is niet gemakkelijk

dat mag je gerust weten

KIND

je gaat dood

IFIGENEIA

nou en?!

het is helemaal niet erg als je er maar in gelooft

ik ben sterk genoeg om te sterven

als je iets zelf wilt heb je heel veel kracht

dan kun je alles

KIND

ik ga aan de zee denken

aan de hemel boven ons

en aan rijpe olijven

IFIGENEIA

je bent echt een beetje onnozel

het spijt me

het spijt me heel erg

maar ik sta nu midden in het echte leven

het moet

Oude Man wast en kleedt Ifigeneia voor het offer

KLUTAIMNESTRA

staat er verloren bij

Achilles komt van buiten naar binnen gevlucht

Kind zit terzijde en maakt een tekening voor het afscheid

ACHILLES

ze komen eraan, de Griekensoldaten

ze willen het offer zien

maar ik zal jullie beschermen

we zijn nog niet verloren

het is gewoon een opgewonden opstandje

IFIGENEIA

Oude Man

help mij

OUDE MAN

ik help u

IFIGENEIA

is mijn vader slecht?

OUDE MAN

ik heb hem altijd bewonderd

IFIGENEIA

ik ook

ACHILLES

ze gooiden met stenen
maar ik ben niet voor één gat te vangen
ik ren harder dan de wind
ze zijn met pakweg duizend man
maar ik heb mijn wapens laten halen
paniek is niet nodig
we kunnen rustig overleggen wat we doen

IFIGENEIA

Oude Man

help mij

OUDE MAN

ik help u

IFIGENEIA

is mijn moeder slecht?

OUDE MAN

ik heb altijd graag voor haar gezorgd

IFIGENEIA

ik ook

ACHILLES

ik weet niet of ik iedereen kan redden

maar ik denk wel twee

daar kunnen jullie op rekenen

zeker wel

IFIGENEIA

Oude Man

ik denk dat zij mij niet meer willen

ik denk

ben ik slecht?

OUDE MAN

nee!

weet u wat ik zeggen moet:

o jonge vrouw, uw hart is gaaf en nobel

maar ziek is het lot en de godin hardvochtig

IFIGENEIA

dankje

ik ben wel gelukkig

dat ik Griekenland red

Achilles ziet een prachtige Ifigeneia

ACHILLES

ik

ik ben er bijna uit

het plan is bijna rond

ik

je ziet er helemaal niet zielig uit

Ifigeneia geeft hem een hand

en laat zich aan haar moeder zien

klutaimnestra mislukt ben ik als moeder

mislukt ben ik als vrouw

nietig nietig nietig

IFIGENEIA

mama, geen tranen

en wees niet kwaad op papa

hij is niet slecht

ik ben gelukkig, mama

hoor je me?

KLUTAIMNESTRA

keert zich van haar af

Ifigeneia zoekt Kind op

IFIGENEIA

weet je nog

dat ik tegen jou stond te schreeuwen?

KIND

ja

IFIGENEIA

ik ook

KIND

weet je nog

dat ik weg wou lopen?

IFIGENEIA

ja

KIND

ik ook

IFIGENEIA

weet je nog

dat ik zei dat je gek was?

KIND

ja

IFIGENEIA

ik ook

KIND

weet je nog dat we zongen

van een potje met vet

IFIGENEIA

ja

KIND

ik ook

Kind geeft Ifigeneia haar tekening

KIND

en nu moet je gaan

IFIGENEIA

ja

KIND

ik zal je laten zien waar ik blijf

let goed op de weg

intussen hebben de anderen de stoelen in strakke rijen opgesteld

in zichzelf gesloten lopen zij op en neer tussen die rijen, als bewakers

zonder te worden gezien sluipt Kind met Ifigeneia in een slingerende beweging

langs die stoelen, door die gangen, van de ene gang naar de andere...

...als door een doolhof

veel stilte

IFIGENEIA

ik houd van mijn ouders

omdat ze een heel moeilijk leven hebben

KIND

let goed op

IFIGENEIA

ik houd van mijn ouders

omdat ze eenzaam zijn

KIND

let je goed op?

IFIGENEIA

ik houd van mijn ouders

omdat ze mij zelfstandig gemaakt hebben

KIND

sst

IFIGENEIA

ik houd van mijn ouders

want dan voel ik me rustig

KIND

ssst

IFIGENEIA

ik heb er nooit eerder over nagedacht
ze zijn toch lief

ik kan niet anders
ze houden van mij

Kind is aangekomen, bij de schommel

KIND

nu moet je gaan

je weet de weg

die mag je nooit vergeten

aai me eens

stilte

wil je me niet aaien?

stilte

waarvoor, moet je vragen

IFIGENEIA

waarvoor?

KIND

voor heel lang

Ifigeneia aait haar

lekker

Ifigeneia zoekt haar weg terug en raakt verloren

het doolhof wordt om haar heen afgebroken...

epiloog

*...en met de stoelen bouwen de mannen het altaar op
niemand spreekt meer
door haar vader wordt Ifigeneia, die nu pas lijkt te beseffen wat er gebeurt, naar
het altaar geleid
als ze hoog op het altaar zit, begint Kind langzaam te schommelen*

KIND

en toen was iedereen klaar met spreken
want het was heel akelig voor de mensen
en dan worden ze stil
Ifigeneia ging het altaar op
waar het vuur wachtte
en haar vader
niemand durfde te kijken
niemand heeft haar nog gezien
alleen ik
en ik zal het vertellen:

vòòr het begon te ritselen in de bladeren van de bomen
vòòr het zand over het strand werd geblazen
voordat de golven van de zee hoger en wilder werden
en de zeilen trilden en wapperden
voordat de goden hun storm hadden gestuurd naar Troje
en de oorlog kon beginnen

kwam Artemis kijken
ze zag mijn Ifigeneia op het altaar staan
en ze schrok dat het een heel mooi meisje was
en ze zag de vader Agamemnon
voor het eerst met tranen van zichzelf
en ze zag de moeder Klutaimnestra met de handen voor de ogen
want daarachter dacht ze aan haar man
dat ze hem dood wilde
en ze zag Achilles die nog steeds een held wou worden en tegen veel te veel
soldaten
vocht
en ze zag hoe de Oude Man heel langzaam wegliep
de velden in
om nooit meer terug te komen
en nergens zag ze Menelaos
omdat die op zijn schip zat te wachten op de wind
toen nam ze het mooiste dier uit de wildernis
ze noemen het een hinde
ze tilde Ifigeneia van het altaar op
en legde de hinde in de vlammen
dat het stierf
en mijn Ifigeneia vloog door de lucht
ze was net een vogel zonder vleugels
en ze hing in een heel helder licht
ik kon haar ook horen
ze klonk zoals de wind in de bergen kan waaien
zo hoog dat alleen kinderen het kunnen horen

en toen verdween ze
ik weet niet waarheen
ze is weg
niemand heeft het gezien
alleen ik
maar het is de waarheid
en nu wacht ik
al duurt het zeventuizend zesentachtig honderd miljoen en achtennegentig
tien
dat maakt niets uit
ik wacht gewoon
ik kan toch niet dood
en op een avond of op een morgen
dan vindt ze mij terug
ik weet niet hoe ik dat weet
maar ik weet het zeker

Ifigeneia Koningskind is geschreven in opdracht van theatergezelschap Teneeter. De tekst beleefde z'n eerste opvoering op 31 januari 1990 in Theater het Badhuis in Nijmegen

Spel:

KIND

Suus Broekhuijsen

IFIGENEIA

Lydeke Härschnitz

AGAMEMNON

Joost Koning

klutaimnestra Maureen Tauwnaar

MENELAOS

Rob Beumer

OUDE MAN

Rinus Knobel

ACHILLES

Rob Beumer

Regie:

Liesbeth Coltof

Pauline Mol (Breda, 1953) studeerde Nederlands en Theaterwetenschap. Van 1973 tot 1985 was ze medewerkster bij Tejater Teneeter. Vanaf 1982 legde zij zich steeds meer toe op het schrijven van toneelteksten. Na haar vertrek bij Tejater Teneeter schreef zij op free-lance basis teksten voor theater en televisie. Van 1990 tot 1998 had zij de artistieke leiding van jeugdtheatergezelschap Theater Artemis. Daarna schreef ze nog slechts incidenteel voor theater en doceerde/doceert op diverse opleidingen en in zelfstandig georganiseerd verband. Haar werk is vertaald in het Duits, Engels, Kroatisch, Fries, Frans, Zweeds, Deens, Arabisch en Spaans.

Toneelwerk

Stormgek – in co-schrijverschap met Paul Pourveur – 2007

Zondag – geïnspireerd op *De meiden* van Jean Genet – 2006

Klaprozen – 2003

Pas op de Plaats – 1999

Foppe en Douwe – 1998

De wereld is veel groter dan ze zeggen – fragment – 1998

Bizon&Zn – 1998 – Hans Snoek jeugdtheaterprijs + Kaas und Kappes tweede prijs, Duitsland

Zonder titel – fragment in *Vader en Zoon* – 1998

Soms verdwaal ik in een draak – i.s.m. Moniek Merckx – 1997

De geboorte van Jezus – fragment in *Het kerstverhaal volgens...* – 1996

Watersnood – 1996

Kleine Lily – een vertelling – 1994

vertel Medea vertel – 1994

Het laatste Kind – 1993 – Hans Snoek jeugdtheaterprijs, mr. H. J. van der Viesprijs

De zomer van Aviya – bewerking van de gelijknamige roman en film van G. Almagor – 1991

More dead than red – naar beeldend werk van Pieter L. Mol – 1990

Icarus!! of: de roep van de zon – 1990

Ifigeneia Koningskind – 1989

Dimbayayou, of de geboorte van kleine Monco – 1989

De wals van de man die weinig wist – 1987

Dag Monster – 1986

Zomer – bewerking van de gelijknamige toneeltekst van R. Weingarten – 1986

Van de houthakker en de halve kalkoen – naar gebr. Grimm en B. Traven – 1985

De dronken dag van Salvador – naar het gelijknamige verhaal van G. G.

Marquez – 1984

De verrassing – forumtheater – 1983

Drie dagen Jan – 1982

Het geheim van de waarheid – forumtheater – 1981

De ruzie – 1980